

Al Quim Pomares, «in memoriam»

JOSEP ESPUNYES (Parlament en el comiat)

Vaig conèixer lo Quim fa uns trenta-cinc anys. M'ensenyava català al CICF, avui CIC, en uns dies de creixent oposició ciutadana al franquisme dominant. I la primera cosa que em va agradar d'ell, del meu mestre, va ser el do que tenia per a transmetre tot allò que sabia –que era molt– amb naturalitat, senzillesa i claredat. Era pedagog, doncs, i tinc per gran fortuna el fet d'haver estat deixeble seu: a més d'instruir en coneixements lingüístics i gramaticals –compaginava magníficament la gramàtica tradicional amb l'estructural–, lo Quim formava, educava, comprensiu davant els migrants coneixements normatius de la classe i cordial en les raonades explicacions docents de què ens fornava. Ben aviat d'aquest contacte en va néixer una amistat comuna, compartida, de comunió en idees. I no vaig trigar a conèixer la seva família, casa seva, un dels puntals més sòlids de la vida de lo Quim: la Carme, la canalla que tenien, la mare de la Carme... I ells van conèixer la meua, de família, a Peramola, a l'Alt Urgell.

Recordo bé, arran de les moltes estones de conversa o de feina que havíem compartit i per molts dels moments diguem-ne emotius que li havia vist viure, que lo Quim era un cant d'humanisme, bonhomíus i sensible. Ara bé, la seva personalitat també era de pedra picada quan calia, ferm en les conviccions. Qui l'havia conegut ho sap prou bé, com també sap que lo Quim escoltava quan li parlaven, obert a tota mena de diàleg civilitzadorament enriquidor, i que tenia el pensament clar, sense esquerdes: quan es pronunciava, sempre sabia què deia...

Si alguna cosa feia sortir de cassola lo Quim era la injustícia, l'abús del fort contra el feble, la mordassa de l'opressor a la boca de l'oprimit. Just per això era tan inquiet socialment, treballador incansable a favor de l'equitat i alhora defensor a ultrança de les nostres llibertats com a poble, ja fos des del com-

Joaquim Pomares

promís polític –em consta que ben arriscat algunes vegades–, ja fos des de l'anonimat d'una manifestació al carrer, ja fos –excursionista apassionat com erades de la presa de posició com a ciutadà en qualsevol indret de la ruralia en què es trobés. Lo Quim respirava l'alè de la terra, l'alè de la independència, l'alè dels Països Catalans, el nostre poble. Lo Quim era poble i se sabia pertanyent al poble, al poble català; se sentia identificat amb el país, des de la cultura fins a la geografia, i la parla, el català, el nostre tret més identitari, l' enamorava, li tenia el cor robat; tant, que l'any 1951, en el bo i millor de la bestial dictadura franquista, ja va començar a estudiar català –d'amagat, per no dir clandestinament–, amb el gramàtic Artur Balot, conegut com «El de la ràdio»¹.

Lo Quim tenia disset anys, aleshores, i la pruija juvenil que sentia, la passió que l'animava, no s'estroncà ni s'estancà a mesura que s'anà fent gran, sinó que s'afermà i va créixer sota el guiatge d'un altre gramàtic esplèndid, Eduard Artells. Així, cap a la darrera dels anys seixanta, lo Quim deixà de banda els estudis que havia cursat (pe-

ritatge químic) i es dedica del tot al conreu de la llengua i a impartir el que sabia: professor de català per a adults; redactor, en la revista *Recull*, de la secció «Mots al vent»; un seguit de lliçons de gramàtica catalana que es publicaren des de l'abril de 1968 fins al juny de 1971; professor d'iniciació a la llengua, diversos cursos, a la Universitat Catalana d'Estiu; redactor i corrector d'obres enciclopèdiques (*Diccionari Salvat Català*, per exemple) i de TV3, i també autor, amb l'obra *Diccionari del català popular i d'argot*. Com diem a muntanya, lo Quim era un home de bona fusta, un exemple de vocació al servei del país.

Personalment us vull dir que haver estat deixeble i amic de lo Quim m'honora i que hi mantindré els lligams de la manera que considero més escaient perquè m'acompanyi tothora i fruiti, esponerosa, la llavor que va sembrar: continuaré treballant les lliçons de llengua, d'història i de vida, que tan bogal i després, em va ensenyar.

Benvolgut amic Joaquim,
Quim Pomares i Navarra:
En el viatge sense fi,
que just amb la mort s'encara,
rep tanta pau en el camí
com bondat deixes aquí,
a la terra que ens empara.

1. Artur Balot (Peralada, 1879 - Barcelona, 1959) havia emès, de 1932 a 1936, un programa divulgador de gramàtica catalana (*Les converses del Miliu*) per Ràdio Barcelona.